

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Merknader til høringsnotat - endring vergemålsloven m.v. taushetsplikt og bevisføring fra oppnevnte verger

Fylkesmannen i Rogaland viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat oversendt 19.10.2016 angående endringer i vergemålsloven mv.

Vi opplever at det er et stort behov for avklaring og endringer i regelverket for vergers taushetsplikt. Vi er derfor positive til det lovarbeid som det her er tatt initiativ til.

Fylkesmannen i Rogaland har merknader til høringsnotatet. Våre merknader er knyttet til nummereringen i høringsnotatet.

Merknader til punkt 2

2.1 Gjeldende rett

Vergens rett eller plikt til å avgi vitnemål for retten er uklar. Fylkesmannen er enig i den lovforståelse som legges til grunn, men savner en redegjørelse for rekkevidden og betydningen av vergemålsloven § 47. Vergemålsloven § 47 sier: «Vergen står under tilsyn av fylkesmannen og plikter å gi de opplysninger om vergemålet som fylkesmannen ber om.» Vergen pålegges en opplysningsplikt som går foran taushetsplikten. Tvisteloven har etter hva vi kan se ingen klar bestemmelse som fritar vergen for taushetsplikt i retten, dersom person med verge ikke samtykker. Det er uklart om opplysningsplikten også gjelder i retten. Ordlyden taler mot. Bevisumiddelbarhetsprinsippet kan tale for at vergen bør kunne avgi forklaring for retten. Tanken er at med hjemmel i tvisteloven § 22-3 kan Statens sivilrettsforvaltning(SRF), etter delegering fra departementet, samtykke til at fylkesmannens føres som bevis i retten. Dette medfører at fylkesmannen kan forklare seg om opplysninger person med verge har betrodd vergen. Da er det bedre at vergen forklarer seg direkte for retten.

2.2 Bakgrunn og generelle vurderinger

Vi er langt på vei enig i de vurderinger som her gjøres. Fylkesmannen i Rogaland mener imidlertid at saker for retten om fratakelse av rettslig handleevne står i en særstilling.

Vi mener at det i høringsnotatet dras for store vekslers på sammenligningen med profesjoner som advokater, prester og lignende. Særlig gjør dette seg gjeldende i saker om fratakelse av rettslig handleevne. Vi er enige i at tillitsforholdet mellom verge og person med verge er viktig. Men vergen er også «fylkesmannens mann/kvinne». Fylkesmannen oppnevner og fører tilsyn med vergen og vurderer dennes egnethet. For at vergemålet skal bli vellykket, må samspillet og informasjonsflyten mellom verge og Fylkesmannen fungere. Dette utgjør en ikke ubetydelig forskjell fra bruk av advokat. Også personer under vergemål, må kunne la seg bistå av advokat eller søke sjelesorg hos en prest uavhengig av vergemålet. Slike tjenester kan også være et sidestilt alternativ til vergemål.

Vergemålsloven har andre tilfeller hvor tillitsforholdet kan bli stilt på prøve uten at dette har blitt sett på som en avgjørende hindring. Dette bringer oss over på en annen problemstilling knyttet til vergers taushetsplikt. Vergen har kompetanse til å reise sak om fratakelse av rettslig handleevne mot person med verge, jf. vml. § 69, jf. §56 bokstav c. Det er vanskelig å se for seg at vergen kan gå til sak – uten å krenke taushetsplikten. Her kan man innfortolke et fritak implisitt. Hvis vergen i disse tilfellene er fritatt fra taushetsplikt, vil situasjonen kunne bli at initiativet til å reise sak i noen tilfeller vil bli overlatt til vergen.

Vi mener hensynet til opplysning av saken, noen ganger bør være avgjørende. Vergen vil her kunne spille en sentral og noen ganger avgjørende rolle. Person med verge er allerede ivaretatt igjennom at det stilles strenge materielle krav for fratakelse av rettslig handleevne. I tillegg går disse sakene normalt for lukkede dører slik at opplysningene tilflyter en begrenset krets av personer. Vergens vitnemål bør ikke gå lenger enn hva som er nødvendig for å belyse saken.

I høringsnotatet, som i ot. Prp. Nr 110 (2008-2009), legges det til grunn at advokaters taushetsplikt også gjelder i forhold til den informasjon han/hun mottar som verge. Dette er slik vi ser det ingen selvfølge hvor advokaten er fast verge. Flere advokater tar også på seg vergeoppdrag som ikke har juridisk preg. Det vil i slike tilfeller noen ganger være tilfeldig om vergen har bakgrunn som advokat eller rørlegger. Vi tenker at reglene for hva som er taushetsbelagt bør være de samme for alle oppnevnte verger, uavhengig av profesjonsbakgrunn. I forhold til sanksjoner kan dette likevel være et moment.

Høringsnotatet behandler ikke problemstillinger knyttet til fremtidsfullmektigers taushetsplikt. Har fremtidsfullmektigen taushetsplikt? Kan han fritas fra eventuell taushetsplikt? Spørsmålet kan være regulert i fremtidsfullmakten, men dette er ingen selvfølge. Det hadde derfor vært ønskelig med en avklaring i forbindelse med dette lovarbeidet.

2.3 Mulige lovendringer

Vi er enig i at det bør gjelde et generelt utgangspunkt om bevisforbud for verger. At person med verge kan fritta vergen for taushetsplikt er naturlig. Vi er enig i de vurderinger som gjøres i forhold til bevisføring hvor person med verge er mindreårig eller «mangler samtykkekompetanse».

I høringsnotatet lanseres følgende ordlyd:

«i sak om vergemål med fratakelse av den rettslige handleevnen kan retten ved kjennelse beslutte at beviset kan føres når det er nødvendig etter en samlet vurdering av sakens art forklaringens betydning for sakens opplysning og følgene for parten av at beviset føres.»

Vi mener at dette vil være en viktig og god regel. Se våre merknader til punkt 2.2.

Merknader til punkt 3 og 4

Vi støtter opp om de vurderinger som her gjøres.

Merknad til de enkelte bestemmelsene:

Merknad til vergemålsloven § 46:

Vi mener det er hensiktsmessig å revurdere begrepsbruken i første ledd når bestemmelsen først revideres. Begrepet «Personlige forhold» harmonerer ikke med den betydningen begrepet har andre steder i vergemålsloven. Brukes ellers som en motsats til «økonomiske forhold». Vergemålsloven § 46 kan også omfatte økonomiske forhold. Begrepsbruken er egnet til å villede vergene på en slik måte at taushetsplikten blir brutt i forhold til «økonomiske forhold».

Endringene i annet ledd skal blant annet tydeliggjøre at unntakene fra oppnevnte vergers taushetsplikt også gjelder for oppnevnt verge for mindreårige. Etter vårt syn er formuleringen ikke heldig. Ordlyden peker to ganger på at opplysning om oppnevning av verge er fritatt fra taushetsplikten. Opplysning om at det er opprettet vergemål, er kun underforstått, men burde vært nevnt, slik gjeldende lov gjør. Poenget synes å være at ordlyden også skal ta høyde for at denne også gjelder for mindreårige som får oppnevnt verge. Det mest ryddig å ta med dette i en egen setning.

Tredje ledd videreføres og det mener vi er bra. Kretsen kunne kanskje vært utvidet. Hvis andre enn de som er oppramset i 3. ledd er «nærmeste pårørende» burde også disse vært omfattet. Ikke helt upraktisk at det i vergemålssakene er nevøer/nieser som ivaretar rollen, eller andre som person med verge har hatt en tett tilknytning til. Opplysninger om hvem disse personene er, kan fremkomme i begjæringen om vergemål.

Merknader til tvisteloven § 22-3 a

Nytt ledd inntas:

«i sak om vergemål med fratakelse av den rettslige handleevnen kan retten ved kjennelse beslutte at beviset kan føres når det er nødvendig etter en samlet vurdering av sakens art forklaringens betydning for sakens opplysning og følgene for parten av at beviset føres.»

Se våre merknader under punkt 2.3.

Med vennlig hilsen

Harald Thune
ass. fylkesmann

Lone Merete Solheim
avdelingsdirektør

Saksbehandler: Hans Reppen
Saksbehandler telefon: 51568881
E-post: fmrohdr@fylkesmannen.no